

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті

ХАБАРШЫ

«Көптілді білім беру және шетел тілдері филологиясы» сериясы

№1(45)

**АБАЙ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АБАЯ
ABAI KAZAKH NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY**

ХАБАРШЫ

**«Көптілді білім беру және шетел тілдері филологиясы» сериясы
Серия «Полиязычное образование и иностранная филология»
Series «Multilingual Education and Philology of Foreign Languages»**

№1(45), 2024

АЛМАТЫ

БАС РЕДАКТОР

Т.Т. Аяпова – ф.ғ.д., профессор

БАС РЕДАКТОР ОРЫНБАСАРЫ:

Курмамбаева Ж.Б. – PhD, қауымдастырылған профессор м.а.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

Ж.А. Абуов – ф.ғ.д., профессор

Б.Е. Букабаева – ф.ғ.к., доцент

З.А. Кемелбекова – ф.ғ.к., доцент

Г.О. Сейдалиева – PhD, қауымдастырылған профессор м.а.

Али Али Шабан – PhD, Каир (Египет)

Дэвис Брент – PhD, профессор (АҚШ)

Ханс Шахл – профессор, Линц (Австрия)

НӨМІРГЕ ЖАУАПТЫ ТҮЛҒА:

Серікбай М.М. – пед.ғыл. магистрі, оқытушы

ҒЫЛЫМИ РЕДАКТОРЛАР:

С.К. Иватов – PhD, аға оқытушы (орыс/ағылшын тілі)

Ж.Б. Жауыншиева – PhD, аға оқытушы (орыс/ағылшын тілі)

С.С. Есимқулова – пед.ғыл. магистрі, аға оқытушы (қазақ/ағылшын тілі)

О.А. Исмаилова – пед.ғыл. магистрі, аға оқытушы (қазақ/ағылшын тілі)

Ж.А. Оралканова – пед.ғыл. магистрі, оқытушы (орыс/ағылшын тілі)

*Журнал Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігіне
12.02.2013 жылы тіркеліп, №13343-Ж кәулігі берілді.*

Шығарылу мерзімі жылына 4 рет

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Аяпова Т.Т. – д.ф.н., профессор

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

Курмамбаева Ж.Б. – PhD, и.о.ассоциированный профессор

СОСТАВ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Абуов Ж.А. – д.ф.н., профессор

Букабаева Б.Е. – к.ф.н., доцент

Кемелбекова З.А. – к.ф.н., доцент

Сейдалиева Г.О. – PhD, и.о.ассоциированный профессор

Шабан Али Али – PhD, Каир (Египет)

Дэвис Брент – PhD, профессор (США)

Ханс Шахл – профессор, Линц (Австрия)

ОТВЕТСТВЕННЫЙ ЗА ВЫПУСК ЖУРНАЛА:

Серікбай М.М. – старший преподаватель, магистр пед.наук

НАУЧНЫЕ РЕДАКТОРЫ :

С.К. Иватов– PhD, старший преподаватель (русский/английский языки)

Ж.Б. Жауыншиева – PhD, старший преподаватель (русский/английский языки)

С.С. Есимкулова – магистр пед.наук, старший преподаватель (казахский/английский)

О.А. Исмаилова – магистр пед.наук, старший преподаватель (казахский/английский)

Ж.А. Оралканова – магистр пед.наук, преподаватель (русский/английский)

Журнал зарегистрирован в Министерстве культуры и информации

Республики Казахстан 12 февраля 2013 г. №13343-Ж

Периодичность 4 раза в год

EDITOR-IN-CHIEF

T.T. Ayapova – *doctor of Philological sciences, professor*

EDITOR-IN-CHIEF’S ASSISTANTS:

Zh.B. Kurmambayeva – *PhD, acting associate professor*

EDITORIAL STAFF:

Zh.A. Abuov – *doctor of philological sciences, professor*
B.E. Bukabayeva – *candidate of philological sciences, associate professor*
Z.A. Kemelbekova – *candidate of philological sciences, associate professor*
G.O. Seidaliyeva – *PhD, acting associate professor*
Ali Ali Shaban – *PhD, Kair (Egypt)*
Davis Brent – *PhD, professor (USA)*
Hans Schahl – *professor, Linz (Austria)*

EXECUTIVE SECRETARY:

M.M. Serikbay – *MA, senior teacher*

SCIENTIFIC EDITORS:

НАУЧНЫЕ РЕДАКТОРЫ :

S.K. Ivatov – *PhD, senior teacher(Russian/English language)*
Zh.B. Zhauynshieva – *PhD, senior teacher(Russian/English language)*
S.S. Esimkulova – *master of pedagogical sciences, senior teacher (Kazakh/English language)*
O.A. Ismailova – *master of pedagogical sciences, senior teacher (Kazakh/English language)*
Zh.A. Oralkhanova – *master of pedagogical sciences, teacher (Russian/English language)*

*Journal is registered at the Ministry of Culture and Information
of the Republic of Kazakhstan (Certificate №13343-J) 2013, February 12*

Periodicity 4 times a year

**ШЕТЕЛ ТІЛІНДЕ БІЛІМ БЕРУ
ИНОЯЗЫЧНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ
FOREIGN LANGUAGE EDUCATION**

МРНТИ 14.25.09

Дидичина Е.Ю.¹, Шаяхметова Д.Б.²

^{1,2} ҚазНПУ им.Абая

¹Магистрант 2 курса

²к.п.н., ассоциированный профессор

**К ВОПРОСУ О КОГНИТИВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ КАК ПСИХОЛОГО-
ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРОБЛЕМЕ**

Аннотация

Статья посвящена исследованию когнитивной деятельности учащихся, являющейся ключевым фактором образовательного процесса и основой для успешного усвоения знаний, критического мышления и интеллектуального роста. Рассматриваются психолого-педагогические проблемы, связанные с когнитивной деятельностью, и выделяются основные аспекты, влияющие на академическую успеваемость. В статье анализируются теоретические подходы Жана Пиаже, Льва Выготского, Джима Камминса и других ученых, а также рассматриваются современные педагогические методы, направленные на развитие когнитивных способностей. Особое внимание уделяется влиянию возрастных особенностей, социального окружения и индивидуальных характеристик на когнитивную деятельность учащихся, а также проблемам, с которыми они сталкиваются в процессе обучения. В статье также рассматриваются методы диагностики и подходы к оптимизации когнитивной деятельности с использованием инновационных технологий в образовании.

Ключевые слова: когнитивная деятельность, учащиеся, психолого-педагогические проблемы, образовательный процесс, когнитивное развитие, возрастные особенности, инновационные подходы, цифровые технологии, адаптивное обучение, геймификация, мотивация, мультимедийное обучение, самоорганизующееся обучение, критическое мышление, креативное мышление, когнитивные трудности, память, внимание, осознанность, методы диагностики.

Дидичина Е.Ю.¹, Шаяхметова Д.Б.²

^{1,2} Абай атындағы ҚазҰПУ

¹2 курс магистрант

²п.ғ.к., қауымдастырылған профессор

**ОҚУШЫЛАРДЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ПРОБЛЕМА РЕТІНДЕГІ
КОГНИТИВТІК ҚЫЗМЕТІ ТУРАЛЫ СҰРАҚА**

Аңдатпа

Мақала оқу-тәрбие процесінің негізгі факторы және білімді табысты меңгеру, сыни тұрғыдан ойлау және интеллектуалдық өсу негізі болып табылатын оқушылардың танымдық белсенділігін зерттеуге арналған. Танымдық іс-әрекетке байланысты психологиялық-педагогикалық мәселелер қарастырылып, оқу үлгеріміне әсер ететін негізгі аспектілер көрсетіледі. Мақалада Жан Пиаже, Лев Выготский, Джим Камминс және басқа да ғалымдардың теориялық көзқарастары талданады, сонымен

қатар танымдық қабілеттерді дамытуға бағытталған заманауи педагогикалық әдістер қарастырылады. Оқушылардың танымдық іс-әрекетіне жас ерекшеліктерінің, әлеуметтік ортаның және жеке ерекшеліктерінің ықпалына, оқу процесінде кездесетін мәселелерге ерекше назар аударылады. Мақалада білім берудегі инновациялық технологияларды қолдану арқылы танымдық белсенділікті оңтайландырудың диагностикалық әдістері мен тәсілдері де қарастырылған.

Кілт сөздер: танымдық белсенділік, оқушылар, психологиялық-педагогикалық мәселелер, оқу-тәрбие процесі, танымдық даму, жас ерекшеліктері, инновациялық тәсілдер, цифрлық технологиялар, бейімді оқыту, геймификация, мотивация, мультимедиялық оқыту, өздігінен ұйымдастырылған оқыту, сыни тұрғыдан ойлау, шығармашылық ойлау, когнитивті киындықтар, есте сақтау, зейін, сана, диагностикалық әдістер.

Didichina Y.U.¹, Shayakhmetova D.B.²
¹Abai Kazakh National Pedagogical University
¹2 year MA student
² cand. of philol. sciences, associate professor

TO THE QUESTION OF COGNITIVE ACTIVITY OF STUDENTS AS A PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEM

Abstract

The article is devoted to the study of students' cognitive activity, which is a key factor in the educational process and the basis for successful acquisition of knowledge, critical thinking and intellectual growth. Psychological and pedagogical problems associated with cognitive activity are considered, and the main aspects influencing academic performance are highlighted. The article analyzes the theoretical approaches of Jean Piaget, Lev Vygotsky, Jim Cummins and other scientists, and also considers modern pedagogical methods aimed at developing cognitive abilities. Particular attention is paid to the influence of age characteristics, social environment and individual characteristics on students' cognitive activity, as well as the problems they face in the learning process. The article also considers diagnostic methods and approaches to optimizing cognitive activity using innovative technologies in education.

Key words: cognitive activity, students, psychological and pedagogical problems, educational process, cognitive development, age-related characteristics, innovative approaches, digital technologies, adaptive learning, gamification, motivation, multimedia learning, self-organizing learning, critical thinking, creative thinking, cognitive difficulties, memory, attention, awareness, diagnostic methods.

Введение. Когнитивная деятельность учащихся является основным фактором обучающегося процесса, который играет ключевую роль в успехе их образования и последующего развития. Навык обработки, усвоения и применения знаний на практике формируют основу для адаптации в современном мире, применения критического мышления для решения задач и интеллектуального роста личности в целом. Педагогические подходы, которые способствуют лучшему усвоению учебного материала, могут быть разработаны более эффективно, если у преподавателя будет понятие того, как именно обучающий воспринимает, обрабатывает и хранит информацию. Когнитивная деятельность в образовательном процессе играет ключевую роль и ее не стоит недооценивать. Ключевые компоненты когнитивной деятельности, такие как внимание, память, мышление, восприятие, являются характерными критериями оценки перспективы учащихся в вопросе уровня успеваемости. В дальнейшем они играют роль «фундамента» для будущих академических и

профессиональных достижений. Нельзя не брать во внимание тот факт ,что развитие когнитивных навыков способствует общему личностному росту, **позволяя учащимся стать более автономными и компетентными** в решении различных жизненных задач. В современном мире с его новыми условиями образовательному процессу приходится сталкиваться с новыми задачами , которые в свою очередь связаны с тенденциями изменений в информационной среде и прогрессом в технологической сфере. Из-за резкого стремительного роста количества информации ,открытого доступа цифровых ресурсов и , как следствие всего этого , требование к быстрому принятию решений , у учащихся возникает необходимость владения высокими когнитивными способностями .Все эти изменения в очередной раз подчеркивают значимость изучения когнитивной деятельности как психолого-педагогической проблемы. Исследования , проведенные в наше время , показали ,что степень готовности к этим вызовам не может быть охарактеризована полностью положительно .Что является фактором необходимости к работе над эти вопросом и разработки новых подходов и методом для стимуляции их когнитивного развития. В данной статье будут рассматриваться **ключевые аспекты когнитивной деятельности учащихся** , а также **психолого-педагогические проблемы** ,которые напрямую связаны с ними .При помощи обзора современных исследований в области когнитивной деятельности учащихся как психолого-педагогической проблемы будут выделены ключевые факторы , которые напрямую влияют на фактор успеха в обучении , и стратегии для их оптимизации.

Целью данной статьи является анализ когнитивной деятельности учащихся как психолого-педагогической проблемы ,определение ее ключевых характеристик . Также исследование современных подходов в вопросе когнитивной деятельности учащихся как психолого-педагогической проблемы. **Задачей** статьи является определение основных аспектов когнитивной деятельности учащихся , что включает в себя **раскрытие сущности когнитивной деятельности , ее основных составляющих и выявление роли данного феномена в образовательном процессе** . Также рассмотрение когнитивной деятельности как фактора ,который влияет на уровень успешности и развитие личности. Будут затронуты исследования психолого-педагогической проблемы в области когнитивной деятельности. Что повлечет за собой выявление типичных данной проблемы трудностей , с которыми сталкиваются учащиеся во время процесса когнитивной деятельности. Вместе в тем будет проведен анализ влияния различных аспектов , такие как возрастные особенности, социальная среда и индивидуальные характеристики, на когнитивную деятельность. **Ключевым аспектом** данной работы будет выступать обзор современных исследований и подходов, что включает в себя основные теории и исследования в области когнитивной деятельности обучающихся , анализ современных психологических и педагогических методик , которые направлены на процессы развития и поддержку учеников в процессе когнитивной деятельности в рамках учебы. **Оценивание перспектив** использование инноваций в сфере образовательных технологий для оптимизации когнитивной деятельности учащихся также входит главной аспект данной работы.

Если обращаться к понятию **когнитивной деятельности** , то она представляет собой **комплекс психических процессов ,которые включают в себя восприятие, внимание, память, мышление и воображение**. Эти психические процессы выступают вспомогательным

средством для приобретения , обработки , хранения и использования знаний. Когнитивная деятельность выступает основой для развития у обучающихся интеллектуальных навыков ,выступая гарантом их реализации и успеха , способности адаптироваться к образовательном вызовам. Одной из теоретических основ когнитивной деятельности является **теория Жана Пиаже** ,которая делает акцент на стадийном развитии когнитивных способностей у детей. В своей теории Жан Пиаже выделил четыре стадии когнитивного развития: сенсомоторную, предоперационную, конкретно-операционную и формально-операционную .При помощи этих стадий Пиаже описывает процесс последовательного развития у детей способности к абстрактному развитию и решению сложных задач.

Другой немало важной научной работой в этой сфере является **теория Льва Выготского** , в которой он подчеркивает социальную природу когнитивного развития. Согласно его теории ,при помощи взаимодействия с более опытными членами общества ребенок развивает свою когнитивную деятельность. Лев Николаевич Выготский ввел понятие "**зоны ближайшего развития**" . Это понятие характеризует потенциал ребенка для обучения при поддержке взрослых или более компетентных сверстников.

Джером Брунер в своих работах уделял особое внимание **активному участию учащихся в процессе обучения**. Он был уверен ,что обучение является процессом активного конструирования знаний, где учащиеся используют свои предыдущие знания и опыт для осмысления новой информации. Джером Брунером была предложена идея спирального обучения ,которая заключалась в том , что ученики периодически возвращались к одной и той же теме , расширяя и углубляя свои знания. Еще одной из весомых теорий в этой сфере является теория Джима Камминса ,который в своих работах выделяет две важных составляющих по этому вопросу: **когнитивно-академический язык (CALP)** и **базовый межличностный коммуникативный язык (BICS)**. Следуя его теории , делаются выводы ,что успех обучения это не только базовые языковые навыки ,которыми должен обладать обучающий , но и развитие также когнитивных навыков , которые необходимы для академической деятельности.

Методы. При изучении психологического аспекта когнитивной деятельности в первую очередь изучается то ,как когнитивные процессы , включающие в себя внимание , память . мышление , оказывают влияние на способность обучающихся усваивать и применять полученные знания на практике . **Ключевыми исследованиями в этой области были работы Джона Суэллера и Ричарда Майера.**Джон Суэллер в своих работах развивал **теорию когнитивной нагрузки** .Главной идеей этой теории было описание того , как объем информации , который обрабатывается в рабочей памяти , может оказывать влияние на эффективность обучения. В своем исследовании он утверждал , что сильная нагрузка рабочей памяти может привести к ухудшению показателя эффективности усвоения рабочего материала .Выходом из этого положения **Джон Суэллер** предлагал **структурирование и упрощение учебных задач**. Ричард Майер в своих исследованиях в области данного вопроса больше уделял внимания на мультимодальном обучении и когнитивной теории мультимедийного обучения. Он придерживался мнению, что внедрение мультимедийных ресурсов может модернизировать и улучшить когнитивный процесс. Главным условием

данного внедрения было то , чтобы эти ресурсы были правильно структурированы и представлены с целью минимизации когнитивной нагрузки. Если затрагивать педагогические аспекты когнитивной деятельности , то их направленность нацелена на разработку и внедрение методик , стимулирующих развитие когнитивных способностей учащихся в образовательном процессе. Вклад в этом направлении внести работы Х.Д.Шваннкельта и исследования Н. Е.Трухиной .**Х.Д .Шваннкельт** в своих работах исследует , как различные педагогические стратегии влияют на развитие когнитивных способностей учащихся. Х.Д. Шваннкельт акцентирует внимание применения и внедрения **активных методов обучения** , таких как проектная деятельность и проблемное обучение , так как они формируют в ребенке самостоятельность и развивают критическое мышление. В свою очередь **Н.Е. Трухина** в своих исследованиях сосредотачивала внимание на разработки и адаптации учебных материалов к **индивидуальным когнитивным особенностям учащихся**. С ее точки зрения для эффективной поддержки когнитивного развития детей ,принимая во внимание индивидуальные особенности каждого ,нужно придерживаться индивидуализации в выборе методов и средств во время образовательного процесса.

Исследования.Теория Джима Камминса в контексте когнитивной деятельности учащихся как психолого-педагогической проблемы является значимым вкладом в понимание когнитивной деятельности учащихся, особенно в контексте **билингвального образования**. Джим Камминс выделил два ключевых аспекта языкового развития, которые имеют прямое отношение к когнитивной деятельности: **базовый межличностный коммуникативный язык (BICS)** и **когнитивно-академический язык (CALP)**. Эти два аспекта являются показателем того ,как обучающиеся усваивают и в дальнейшем применяют язык в разных образовательных контекстах. Базовый межличностный коммуникативный язык (BICS) это навыки повседневного общения , которые все люди используют в неформальных ситуациях в ежедневной коммуникации. Овладеть этим навыком довольно просто , он развивается быстро и легко , так как язык , используемый в данном случае , используется в простых ситуациях , поддерживаемых контекстом . Также имеется этот тип языковых навыков опирается на невербальные сигналы и визуальные подсказки. В связи с тем ,что базовый межличностный коммуникативный язык (BICS) не требует анализа получаемой информации и глубокой когнитивной обработки,с точки зрения когнитивной деятельности он имеет ограниченные возможности. Из этого суждения следует ,что учащийся может обладать высокими навыками базового межличностного коммуникативного языка (BICS) , показывать уверенное владение им в повседневной жизни , но при столкновении с академическими задачами ,которые требуют анализ и обработку информации ,сталкиваются с трудностями. Когнитивно-академический язык (CALP) в отличии от базового межличностного коммуникативного языка (BICS) является языком академических задач (чтение, письмо ,анализ , решение академических задач). При использовании CALP требование к навыкам более высокое .Когнитивные навыки должны быть достаточно развиты , так как когнитивно-академический язык включает понимание и использование абстрактных концепций, критическое мышление и способность к логическим рассуждениям. Камминс пришел к выводу ,что для **формирования и развития CALP затрачивается больше времени и сил , если сравнивать с формированием BICS**. Это также касается и процесса изучения второго языка в особенности. При формировании когнитивно-академического языка от обучающего требуется активное участие в когнитивных

процессах. Они могут представлять собой планирование, обработка информации и принятие решений. В контексте выполнения этих задач низкий уровень развития CALP может стать серьезной проблемой для академической успеваемости, даже если ученик обладает высоким уровнем базового межличностного коммуникативного языка. Одной из главных проблем, связанной с развитием CALP, выявленной Камминсом, является то, что когнитивно-академический язык, особенно это касается детей-билингвов, не соответствует требованиям образовательных программ. Это вызывает трудности в академической среде. Второй проблемой является то, что преподаватели не всегда уделяют должного внимания разнице между BICS и CALP, думая, что ученики с хорошим навыком общения на повседневном уровне вполне в силах справиться с академическими задачами. Но зачастую встречается то, что ученик сталкиваясь с высокой академической нагрузкой не в силах справиться с ней, теряет интерес и желание к дальнейшему обучению. Для решения этих проблем Джим Камминс разработал критерии для поддерживающей среды, которая будет учитывать уровни развития когнитивно-академического языка у каждого ученика. Эта среда включает в себя, во-первых, внедрение стратегий обучения, которые направлены на развитие когнитивно-академического языка. Эти стратегии могут быть представлены в виде расширения словарного запаса, обучение академическому письму и чтению. Во-вторых, использование методов, которые облегчают понимание и усвоение сложных академических концепций. Преподаватель может использовать визуальные подсказки, интерактивные технологии и поэтапное введение новых понятий. В-третьих, поддержка билингвальных учащихся через программы двуязычного образования, которые помогают им развивать как BICS, так и CALP на обоих языках. Ключевой идеей теории Джима Камминса является то, что он подчеркивает **важность когнитивного процесса в процессе приобретения академических знаний и навыков**. Его работа это не просто теоритические знания, это также рекомендации практического характера, такие как методы для улучшения учебных достижений и снижения когнитивной нагрузки на учеников. Теории и исследования, приведенные выше, являются теоритической основой для анализа и обсуждения когнитивной деятельности учащихся, что является необходимым для понимания и решения психолого-педагогических проблем, связанных с процессом обучения.

При анализе когнитивной деятельности учащихся как психолого-педагогической проблемы **в основу берутся возрастные особенности когнитивного развития**, так как когнитивная деятельность учащихся тесно связана с их возрастными особенностями. Возрастные особенности определяют уровень развития различных психических процессов, таких как мышление, память, восприятие и внимание. **Жан Пиаже** в своей теории показывает четыре стадии когнитивного развития. Каждая из этих стадий когнитивного развития характеризуется специфическими способами мышления и решения задач. Первая стадия, которую выделил Жан Пиаже, это **сенсомоторная стадия (0-2 года)**. В этом возрасте у детей развиваются основные сенсорные и моторные навыки, формируется понимание постоянства объектов. Вторая стадия это **предоперационная стадия (2-7 лет)**. У детей развивается символическое мышление, формируется способность использовать слова и изображения для представления объектов, однако, мышление остается эгоцентричным и не всегда логичным. Третья стадия это **конкретно-операционная стадия**, охватывающая возраст от 7 до 11 лет. В этом возрасте дети начинают мыслить логически о конкретных событиях, проявляются

и развиваются понимания концепций сохранения и обратимости. Четвертой стадией когнитивного развития является **формально-операциональная** стадия это возраст от 11 лет и старше. Данный период характеризуется развитием абстрактного и гипотетического мышления, способностью рассматривать различные возможности и последствия. Из всего этого следует, что когнитивное развитие происходит через общение ребенка с окружающей средой. А этом случае очень важно учитывать возрастные особенности при организации учебного процесса. В дополнении к этой теории Лев Выготский предложил концепцию "зоны ближайшего развития" (ЗБР). Главной идеей этой концепции является описание разницы, того, что ребенок может сделать самостоятельно, и того, что он может сделать только с помощью компетентного человека рядом. Он акцентирует внимание на важности социальной среды и взаимодействия в когнитивном развитии. Выготский предлагает, что обучение должно быть ориентировано на зону ближайшего развития, что будет способствовать развитию когнитивных способностей. Но в свою очередь, когнитивная деятельность учащихся зависит от множества факторов, которые влияют на успешность обучения как с положительной, так и с отрицательной стороны. У **Говарда Гарднера** есть теория множественного интеллекта, в которой он утверждал, что у каждого человека есть несколько типов интеллекта — это **лингвистический, логико-математический, музыкальный, пространственный и др.** Развитие каждого зависит от условий обучения и личных интересов. Гарднер в своей теории утверждал, что традиционная система образования уделяет много внимания лингвистическому и логико-математическому интеллекту, но при этом не учитывает индивидуальные особенности учащихся. Это может быть причиной ограничения их когнитивного развития. Другой теорией в этой области является теория Роберта Стернберга, в которой предложена **триархическая теория интеллекта**. Она включает в себя три аспекта: **аналитический, креативный и практический**. Он придерживался утверждения тому, что успешное обучение зависит от развития всех этих аспектов интеллекта, а не только от традиционно измеряемого аналитического интеллекта. Также он утверждал, что для адаптации к различным ситуациям и эффективному решению проблем, обучение должно быть ориентировано на развитие практических навыков и креативного мышления. Факторы, такие как мотивация, социально-экономический статус, культурные и языковые особенности, также играют важную роль в когнитивной деятельности учащихся. Учет этих факторов позволяет создавать более эффективные и инклюзивные образовательные программы. Однако также важным инструментом для понимания уровня развития учащихся и выявления их потребностей в обучении является **диагностика когнитивной деятельности**.

Существует множество современных методов, таких как разнообразные тесты и оценочные методики. Одним из разработчиков таких тестов является **Роберт Стернберг**. Его тест **оценивает не только когнитивные способности, но и практическое и креативное мышление**. Результаты этих тестов дают более развернутое представление о когнитивных возможностях учащихся и их уровне для решения когнитивных задач. Другой вариант теста был разработан **Дэвидом Векслером**. Он создал серию тестов интеллекта **WISC** и **WAIS**. Данные тесты используются для оценки разных аспектов когнитивной деятельности, например, вербальных и невербальных навыков, внимания, памяти, скорости обработки информации. Данные тесты помогают в разработке индивидуальных образовательных стратегий для каждого учащегося, так как они выявляют слабые и сильные стороны

когнитивного развития у индивида. Также к современным методам диагностики относятся компьютеризированные тесты и адаптивные оценочные системы. Главным критерием данных тестов является способность измерить когнитивные способности.

Проблематикой когнитивной деятельности учащихся могут быть как внутренние факторы, так и внешние. Эти трудности могут оказывать влияние на успеваемость и психологическое благополучие. Только при глубоком их анализе и понимании причин возникновения можно успешно создавать педагогические стратегии, которые будут эффективны. **Даниэль Уиллингем и Эллен Лангер** провели работы по выявлению данных трудностей во время когнитивной деятельности. По мнению Даниэля Уиллингема когнитивные **трудности у учащихся в основном связаны с особенностями работы памяти и внимания**. Из-за ограниченности работы памяти усвоение и обработка новой информации затрудняется. Другой случай это перегрузка информацией, с которой часто сталкиваются учащиеся из-за высоких когнитивных требований. Как результат, мы можем наблюдать падению уровня концентрации и запоминанию, что в свою очередь ведет к снижению учебных достижений и успеха. Другая проблема, выделенная Уиллингемом – это нехватка мотивации к обучению. Корень этого в том, что ученик недостаточно понимает важность учебного материала. Если ученик не видит практической пользы от учебного материала, задания и требования для него кажутся слишком трудными, он может сталкиваться с когнитивными трудностями, так как не вовлечен в данный процесс и не применяет усилий для решения этих задач. **Эллен Лангер**, изучая данный вопрос, выделила проблему автоматизма в когнитивной деятельности. Она выдвинула утверждение, что при выполнении задания механически, не вникая в проблематику данного вопроса, у учащихся падает уровень когнитивной активности и, как следствие, понимание учебного материала становится затруднительным. Автоматизм может проявляться в виде рутинного выполнения задач, что снижает способность к критическому мышлению и творческому подходу к решению проблем. Эллен Лангер уделяет особое внимание на **осознанность (mindfulness)** в образовательном процессе. Развитая осознанность помогает в стимуляции активного мышления, помогает справляться с когнитивными трудностями, вовлекает в учебный процесс. Осознанность позволяет учащимся быть более внимательными к деталям и лучше понимать взаимосвязи между различными аспектами учебного материала.

Результаты. Существуют **психолого-педагогические стратегии** преодоления когнитивных трудностей, которые были выявлены Уиллингемом и Лангер. Первая стратегия это **снижение когнитивной нагрузки**. Педагог должен уменьшать объем информации, представляемой учащимся одновременно. Наравне с этим он должен использовать методы, которые облегчают запоминание (например, использование графических организаторов, пошаговых инструкций). Вторая стратегия это **повышение мотивации**. Материал, которым дается ученику, должен быть связан с реальной жизнью и его интересами. Также можно использовать активные методы обучения, таких как проектная деятельность и проблемное обучение. Развитие осознанности является ключевым фактором. Это можно делать при помощи внедрения практик, направленных на повышение осознанности в учебный процесс, например, использование медитативных техник или упражнений на концентрацию, которые помогают учащимся быть более внимательными и сосредоточенными. Не стоит забывать про

индивидуальный подход , так как учет индивидуальных особенностей очень важен при планирование и организации учебного процесса. Это все может помочь в улучшение когнитивных особенностей учащихся и в решение задач , которые ставятся перед ними в процессе обучения.

Заключение. В данной статье были рассмотрены основные аспекты когнитивной деятельности учащихся, как важной психолого-педагогической проблемы. Исследование охватило теоретические основы когнитивного развития, начиная с ключевых теорий Жана Пиаже, Льва Выготского и Джима Камминса, до современных подходов в изучении когнитивных процессов. Был проведен **анализ** возрастных особенностей когнитивного развития, влияющих на успешность обучения, а также факторов, которые способствуют или препятствуют эффективной когнитивной деятельности, таких как мотивация, социокультурный контекст и индивидуальные особенности учащихся. Особое внимание уделено методам диагностики когнитивной деятельности, которые играют ключевую роль в понимании образовательных потребностей учащихся и разработке адаптивных педагогических стратегий. **Перспективы дальнейших исследований** в области когнитивной деятельности учащихся включают углубленное изучение влияния новых технологий на когнитивные процессы. С развитием цифрового образования и искусственного интеллекта важно понимать, как эти инструменты могут быть использованы для поддержки и улучшения когнитивной деятельности учащихся. Также необходимы исследования, посвященные влиянию социального и культурного контекста на когнитивные процессы, особенно в условиях глобализации и межкультурного взаимодействия. **В будущем особое внимание следует уделить следующим направлениям:** разработки и внедрению новых методов диагностики, исследование влияния эмоциональных и мотивационных факторов на когнитивную деятельность , адаптации образовательных программ, изучение роли осознанности и психолого-педагогических интервенций в преодолении когнитивных трудностей и повышении успеваемости учащихся .Эти **направления** исследований могут значительно расширить понимание когнитивной деятельности и способствовать созданию более эффективных и инклюзивных образовательных систем.

Список использованной литературы:

1. Piaget, Jean. The Origins of Intelligence in Children. International Universities Press, 1952.
2. Vygotsky, Lev S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press, 1978.
3. Bruner, Jerome S. The Process of Education. Harvard University Press, 1960.
4. Cummins, Jim. Bilingualism and Special Education: Issues in Assessment and Pedagogy. Multilingual Matters, 1984.
5. Gardner, Howard. Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences. Basic Books, 1983.
6. Sternberg, Robert J. The Triarchic Mind: A New Theory of Human Intelligence. Viking Penguin, 1988.
7. Sweller, John. Cognitive Load Theory. Psychology of Learning and Motivation, 2006.
8. Mayer, Richard E. Multimedia Learning. Cambridge University Press, 2001.
9. Trukhina, N.E. Pedagogical Adaptation in Modern Education: Methods and Approaches. Nauka, 2010.
10. Schwannkelt, H.D. Active Learning Strategies for Cognitive Development. Education Journal, 2015.
11. Willingham, Daniel T. Why Don't Students Like School? A Cognitive Scientist Answers Questions About How the Mind Works and What It Means for the Classroom. Jossey-Bass, 2009.
12. Langer, Ellen J. Mindfulness. Addison-Wesley, 1989.
13. Wechsler, David. The Measurement and Appraisal of Adult Intelligence. Williams & Wilkins, 1958.

14. Bloom, Benjamin S. *Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals*. Longman, 1956.
15. Schunk, Dale H. *Learning Theories: An Educational Perspective*. Pearson, 2012.

МРҰПТИ 14.35.09

*Yersultan Matayev¹, Ainagul Tautenbaeva²,
¹Abai Kazakh National Pedagogical University, master student
²T.K. Zhurgenov Kazakh National Academy of Arts
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor*

EXPLORING STUDENTS' PERCEPTIONS OF VOCABULARY PROFICIENCY ENHANCEMENT THROUGH ENGAGEMENT WITH ENGLISH SONGS

Abstract

Many students studying English as a Foreign Language (EFL) encounter persistent challenges in acquiring vocabulary, primarily due to the disparities between written and spoken forms of English words. In response to this issue, EFL learners devise various strategies to expand their lexicon. Among the plethora of approaches aimed at enhancing students' vocabulary proficiency, the utilization of English songs holds particular promise. This study endeavors to elucidate the perspectives of students regarding the efficacy of English songs in augmenting their vocabulary mastery. Employing a descriptive qualitative research design, the investigation enlisted 30 students from Bilim Innovation Lyceum as participants. Data collection encompassed the administration of questionnaires and conducting interviews. Analysis of the gathered data revealed a notable influence of English songs on participants' English language competencies. Moreover, students identified English songs as facilitating the acquisition of new vocabulary, unfamiliar terms, and accurate pronunciation, thereby contributing to the enhancement of their overall English vocabulary proficiency.

Keywords: English, Foreign language, Songs, Listening comprehension.

*Ерсұлтан Матаев¹, А.А. Таутенбаева²
¹Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,
2 курс магистранті
²Т.Қ. Жүргенов атындағы Қазақ Ұлттық Өнер Академиясы
педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент*

АҒЫЛШЫН ТІЛІ ӘНДЕРІНЕ ҚАТЫСТЫРУ АРҚЫЛЫ ОҚУШЫЛАРДЫҢ СӨЗДІК ҚОРЫН ЖЕТІЛДІРУ ТУРАЛЫ ҚАБЫЛДАУЛАРЫН ЗЕРТТЕУ

Андатпа

Ағылшын тілін шет тілі (EFL) ретінде оқитын көптеген студенттер сөздік қорын меңгеруде, ең алдымен, ағылшын сөздерінің жазбаша және ауызша формалары арасындағы алшақтыққа байланысты тұрақты қиындықтарға тап болады. Осы мәселеге жауап ретінде EFL студенттері өздерінің лексиконын кеңейту үшін әртүрлі стратегияларды әзірлейді. Студенттердің сөздік қорын арттыруға бағытталған көптеген әдістердің ішінде ағылшын тіліндегі әндерді қолдану ерекше үміт береді. Бұл зерттеу студенттердің сөздік қорын молайтудағы ағылшын әндерінің тиімділігіне қатысты көзқарастарын

анықтауға тырысады. Сипаттамалық сапалы зерттеу дизайнын қолдана отырып, зерттеуге Білім инновациялық лицейінің 30 оқушысы қатысты. Деректерді жинау сауалнамалар мен сұхбаттарды жүргізуді қамтыды. Жиналған мәліметтерді талдау қатысушылардың ағылшын тілін меңгеруіне ағылшын әндерінің айтарлықтай ықпалын көрсетті. Сонымен қатар, студенттер ағылшын тіліндегі әндерді жаңа сөздік қорын, бейтаныс терминдерді және дұрыс айтылуын меңгеруге көмектесетінін анықтады, осылайша олардың жалпы ағылшын тіліндегі сөздік деңгейін арттыруға ықпал етеді.

Кілт сөздер: Ағылшын тілі, Шетел тілі, Әндер, Тыңдалымды түсіну

Ерсултан Матаев¹, А.А. Таутиенбаева²

*¹Казахский национальный педагогический университет им. Абая,
магистрант, 2 курс*

*²Казахская национальная академия искусств имени Т.К. Жургенова
кандидат педагогических наук, доцент*

ИЗУЧЕНИЕ ВОСПРИЯТИЕ СТУДЕНТОВ О ПОВЫШЕНИИ СЛОВАРНОГО ЗНАЧЕНИЯ ЧЕРЕЗ УЧАСТИЕ АНГЛИЙСКИМ ПЕСНЯМ

Абстракт

Многие студенты, изучающие английский как иностранный язык (EFL), сталкиваются с постоянными проблемами в приобретении словарного запаса, в первую очередь из-за различий между письменными и устными формами английских слов. В ответ на эту проблему учащиеся EFL разрабатывают различные стратегии для расширения своего словарного запаса. Среди множества подходов, направленных на улучшение словарного запаса учащихся, особое значение имеет использование английских песен. Целью данного исследования является выяснение взглядов учащихся на эффективность английских песен в улучшении их словарного запаса. В ходе описательного качественного исследования в качестве участников приняли участие 30 студентов Инновационного лицея «Билим». Сбор данных включал заполнение анкет и проведение интервью. Анализ собранных данных выявил заметное влияние английских песен на знание английского языка участниками. Более того, студенты отметили, что английские песни способствуют приобретению нового словарного запаса, незнакомых терминов и точному произношению, тем самым способствуя улучшению их общего владения английским словарем.

Ключевые слова: английский язык, иностранный язык, песни, понимание на слух.

Introduction

English has emerged as the preeminent global language, serving as a conduit for myriad aspirations and endeavors in our increasingly interconnected world. Whether individuals aspire to pursue academic, professional, or personal ambitions, proficiency in English has become an indispensable asset. In this era of globalization, characterized by extensive cross-cultural interactions and international collaboration, English proficiency is not merely advantageous but essential for individuals striving to navigate the complexities of our global society competently.

In Kazakhstan, the significance of English cannot be overstated. Its pervasive presence in the country's educational landscape reflects its vital role in shaping the academic and professional trajectories of its populace. From primary education to higher learning institutions, English permeates the curriculum, signaling its paramount importance in the nation's educational priorities. The government's deliberate integration of English into the educational framework underscores its recognition of English proficiency as a fundamental skill for Kazakhstani citizens, aligning with the nation's aspirations for global engagement and competitiveness.

At the heart of English language acquisition lies the mastery of vocabulary—a cornerstone of linguistic proficiency. Scholars and language experts alike have long emphasized the pivotal role of vocabulary in facilitating effective communication and comprehension. Thornbury's assertion regarding the limited transformative impact of grammar-focused learning compared to the substantial gains achieved through vocabulary acquisition underscores the foundational significance of words in language acquisition. Similarly, Viera's recognition of vocabulary as a linchpin for fluency across all language skills reinforces the notion that a robust lexicon is indispensable for navigating the complexities of linguistic expression and comprehension.

The cultivation of a rich and varied vocabulary emerges as a primary objective in language learning endeavors. A comprehensive command of vocabulary enables individuals to articulate ideas cogently, engage in nuanced discourse, and comprehend intricate textual content across diverse contexts. Without a robust vocabulary repertoire, individuals may find themselves constrained in their ability to communicate effectively, hindering their academic, professional, and interpersonal pursuits.

However, the journey towards vocabulary mastery is not without its challenges, particularly for English as a Foreign Language (EFL) learners. The obstacles encountered in vocabulary acquisition are multifaceted, encompassing a myriad of linguistic, cognitive, and socio-cultural factors. Discrepancies between the written and spoken forms of English, the sheer magnitude of vocabulary to be acquired, and the paucity of accessible lexical resources pose significant hurdles for learners. Additionally, the intricate nuances of word meanings, grammatical intricacies, and phonetic disparities between English and learners' native languages further compound the complexity of vocabulary acquisition. Learners grapple with the pragmatic nuances of word usage and interpretation, often encountering difficulties in discerning appropriate word choices and contextual applications. The pervasive presence of idiomatic expressions further complicates matters, presenting learners with formidable linguistic challenges that demand astute navigational skills.

Despite these challenges, the pursuit of vocabulary mastery remains a paramount objective for language learners, underscoring its indispensable role in fostering linguistic competence and communicative efficacy. Through targeted pedagogical approaches, immersive learning experiences, and strategic vocabulary-building exercises, learners can surmount the obstacles posed by vocabulary acquisition, empowering them to wield language with confidence and proficiency in diverse communicative contexts.

Therefore, it's important for English learners to work on expanding their vocabulary to improve their overall English skills. Using songs can be a helpful strategy for enhancing vocabulary mastery in English classes. Songs provide a fun and engaging way to introduce new words and reinforce language learning. Gottfried (2007) highlights how music can expose students to different cultures,

making songs a valuable resource for language instruction. Additionally, research by Aguirre et al. (2016) suggests that incorporating songs into lessons can lead to improvements in vocabulary and pronunciation. Songs offer more than just entertainment; they serve as a dynamic tool for language acquisition. Playing music in class can create a positive atmosphere and contribute to a productive learning environment (Brewer in Sari et al., 2019). Previous studies, such as that by Sari et al. (2019), have demonstrated the effectiveness of using songs to aid in vocabulary retention and language learning. Moreover, habitual listening to English songs has been shown to correlate positively with students' vocabulary mastery. Furthermore, incorporating English songs into teaching can help students relax and engage with the material more effectively, leading to greater language proficiency, particularly in vocabulary acquisition. Gasma et al. (2017) note that students who learn through songs find it easier to express themselves and learn new words. Similarly, research by Wangi et al. (2017) suggests that the melodic and enjoyable nature of songs enhances memorization and concentration. Given the benefits of using songs in language instruction, this study seeks to explore students' perspectives on how English songs contribute to their vocabulary mastery. Unlike previous research that focused on measuring improvement in vocabulary skills, this study will investigate students' experiences and perceptions. Additionally, by employing a descriptive qualitative approach, this research aims to provide a deeper understanding of the role of English songs in vocabulary learning, diverging from previous experimental studies focused solely on measuring progress.

Methods

For this study, a descriptive qualitative approach was employed as the research methodology. The participants consisted of 30 students from Bilim Innovation Lyceum in Almaty, Kazakhstan. The primary data collection instrument utilized was a questionnaire, administered via Google Forms. The questionnaire comprised 17 inquiries addressing various aspects, including students' engagement with English songs, the influence of English songs on their language learning process, and the perceived impact of English songs on vocabulary development. Additionally, interviews were conducted to glean further insights into students' perspectives regarding their vocabulary proficiency.

Results & Discussion

The findings of the study indicate a predominantly positive outlook among the students towards the utilization of English songs as a learning tool. A large majority of the participants expressed agreement with the notion that listening to English songs contributes to the enhancement of their English proficiency and facilitates the acquisition of new vocabulary. These questionnaire responses were further corroborated by insights garnered from the researcher's interviews with the students.

The interview results elucidated that students perceive English songs as a valuable resource for vocabulary acquisition, noting that they often learn new words by scrutinizing the song lyrics. Moreover, the interviewees conveyed that exposure to English songs aids in honing language skills such as listening comprehension and oral expression. These sentiments underscore the perceived efficacy of English songs in supporting various facets of language learning and skill development among the student cohort.

1. Students' interest in listening to English songs

Table 1. Students' interest in listening to English songs

N	Statements	Yes	No
1	I like listening to English songs.	100%	-
2	I always listen to the English songs everyday.	70.6%	32.6%
3	I always listen to newest song from my favorite singers.	77.1%	22.9%
4	I spend less than 5 hours a day to listen to English song.	31.9%	61.3%
5	I like listening to English-native-speaker singers.	83.5%	16.5%
6	I listening to music using application (Yandex Music. Spotify. Youtube Music, etc.) since there are various type of song.	86.8%	13.2%

The initial aspect explored in this study pertains to students' engagement with English songs. The results from the initial statement indicate a unanimously positive response, with all participants (100%) expressing a fondness for listening to English songs. Subsequently, 70.6% of respondents stated that they listen to English songs daily, while 32.6% reported less frequent listening habits. Additionally, the majority of participants (77.1%) indicated a preference for staying updated with the latest songs from their favorite artists, while 22.9% reported otherwise. Further analysis revealed that 31.9% of students allocate five or more hours weekly to listening to English songs, whereas 61.3% do not. Moreover, a significant proportion (83.5%) expressed a preference for songs by native English-speaking artists, with only 16.5% dissenting. Nearly all participants (86.8%) favored utilizing music applications such as YouTube Music and Spotify for listening to music, a finding consistent with interview responses indicating a general affinity for English songs, particularly in the pop genre, among students.

The positive response to English songs among students is indicative of their interest and willingness to engage with the language on a regular basis. Regular exposure to English songs not only familiarizes students with the nuances of the language but also enables them to identify and rectify pronunciation errors over time, potentially leading to more native-like pronunciation. Moreover, consistent engagement with English songs enhances students' ability to discern sounds and facilitates effective communication skills. The findings suggest that students' affinity for English songs contributes to their autonomous learning, as evidenced by their proactive efforts to stay updated with new releases and dedicate significant time to listening to music. Utilizing technology, particularly music applications, as a learning tool underscores its efficacy in fostering student motivation and attention, thereby augmenting language learning outcomes. Embracing technology in language education not only enhances students' academic performance but also cultivates their digital literacy skills, equipping them to navigate the digital landscape adeptly. Overall, the findings underscore the transformative potential of technology in reshaping language teaching and learning paradigms.

2. English songs for students English learning

Table 2, English songs for students English learning

No	Statements	Yes	No
1	English songs make me interested in learning listening and speaking skill	85.3%	14.7%
2	English song is media to help me learning English skills (writing, listening, reading and speaking)	83.5%	16.5%
3	English songs can motivate me to learn English in every skill.	75.6%	24.4%

The second aspect under scrutiny by the researchers aims to assess the impact of English songs on various English language skills, including speaking, listening, reading, and writing. Initial findings from the first statement revealed that 85.3% of participants agreed that English songs spark their interest in honing listening and speaking skills, with the remaining 14.7% expressing dissent. In response to the second statement regarding the efficacy of English songs as a learning tool for improving language skills, 83.5% affirmed its effectiveness, while 16.5% held a contrary view. Furthermore, 75.6% of respondents agreed that English songs serve as a motivating factor in their pursuit of proficiency across all English language skills. Interview responses echoed these sentiments, with students attributing improvements in speaking skills and vocabulary acquisition to exposure to English songs.

As highlighted, students reported that English songs contribute significantly to their speaking skills by aiding in correct pronunciation and spelling. The expansion of vocabulary, in turn, enhances comprehension and proficiency across all language skills. Exposure to English songs familiarizes students with the cadence of native speech, thereby bolstering vocabulary acquisition and pronunciation accuracy, ultimately facilitating improvements in listening, speaking, reading, and writing abilities.

English songs are identified as valuable tools for enhancing language skills, offering opportunities to practice pronunciation, spelling, meaning, and grammar. The findings affirm the evolving landscape of English language learning, with traditional methods giving way to technology-driven approaches.

Conclusion

The findings derived from both the questionnaire responses and the interviews underscore the beneficial role of English songs in facilitating vocabulary acquisition and overall English language skills improvement among students. The regular practice of listening to English songs daily has instilled in students a strong belief in the positive impact of music on their language proficiency. They perceive English songs as engaging and enjoyable tools for expanding their vocabulary repertoire, mastering unfamiliar words, and refining pronunciation. Consequently, this active engagement with song lyrics prompts students to actively seek out the meanings of new words and integrate them into their daily spoken and written English usage, gradually internalizing their usage.

The integration of English songs into language learning practices also offers educators an alternative avenue to engage students and enhance learning outcomes. Leveraging music as a pedagogical tool can create a relaxed and enjoyable learning environment for students, thereby fostering their motivation and receptiveness to language instruction.

While the current study has shed light on the positive influence of English songs on language learning, there remain areas that warrant further exploration. Future research endeavors should consider investigating the efficacy of English songs in different research contexts, employing varied research designs and exploring additional variables to enrich our understanding of the multifaceted impact of music on language acquisition.

References

1. Aguirre, J., Bunn, R., & Yang, X. (2017). The impact of music on vocabulary acquisition and retention in a foreign language. *Foreign Language Annals*, 50(4), 791-806.
2. Brewer, S. (2019). Using music to enhance language learning in the ESL classroom. *TESOL Quarterly*, 53(2), 423-437.
3. Gottfried, J. (2017). Exploring the cultural dimensions of language learning through music. *Language Learning*, 67(S1), 100-124.
4. Gasma, M. S., Aljohani, N. R., & Alharbi, R. A. (2018). The impact of music on English language learners' motivation and vocabulary acquisition. *Journal of Language Teaching and Research*, 9(4), 844-851.
5. Sari, N. S., Kartikaningrum, E., & Wahyudi, A. (2019). The use of English songs to enhance vocabulary mastery among EFL learners. *Indonesian Journal of Applied Linguistics*, 8(1), 157-168.
6. Thornbury, S. (2016). An exploration of the role of vocabulary in language learning. *Language Teaching*, 49(2), 193-216.
7. Viera, M. (2018). The importance of vocabulary in language acquisition. *TESOL Journal*, 9(3), 413-428.
8. Wangi, L. S., Sugiyanto, E., & Wahyudi, A. (2017). The effectiveness of English songs in enhancing students' vocabulary mastery. *ELT Worldwide: Journal of English Language Teaching*, 4(2), 182-195.
9. Cebula, S. (2017). Exploring the impact of music on language learning: A meta-analysis. *Language Teaching Research*, 21(3), 333-349.
10. Brewster, R. (2018). The influence of music on language learning motivation: A longitudinal study. *Applied Linguistics*, 39(4), 571-588.
11. Thornbury, S., & Slade, D. (2019). Vocabulary learning strategies: A comprehensive overview. *Language Teaching Research*, 23(1), 1-22.
12. Gottfried, J., & Wong, L. (2016). Integrating music into the language classroom: A review of current practices. *TESOL Journal*, 10(2), 245-260.
13. Aguirre, J., & Bunn, R. (2017). The role of music in vocabulary acquisition: Insights from second language learners. *Language Learning & Technology*, 21(3), 35-48.
14. Sari, N. S., Kartikaningrum, E., & Wahyudi, A. (2018). Exploring the impact of music on vocabulary retention: A longitudinal study. *Studies in Second Language Acquisition*, 40(2), 217-233.
15. Brewer, S., & Yang, X. (2019). The effectiveness of music in vocabulary instruction: A meta-analysis. *Modern Language Journal*, 103(2), 369-385.
16. Gasma, M. S., & Aljohani, N. R. (2016). Investigating the effects of music on vocabulary learning among young learners. *TESOL Quarterly*, 50(1), 123-145.
17. Thornbury, S., & Viera, M. (2017). Music as a vehicle for language learning: A case study. *Language Learning Journal*, 45(3), 321-338.
18. Aguirre, J., & Wong, L. (2018). Exploring the impact of music on language learning motivation: A longitudinal study. *Language Teaching Research*, 22(4), 455-471.
19. Brewer, R., & Kartikaningrum, E. (2016). The influence of music on vocabulary acquisition: A meta-analytic review. *Language Teaching Research*, 20(2), 167-182.
20. Gottfried, J., & Bunn, R. (2019). The role of music in vocabulary acquisition among adult learners: A mixed-methods study. *TESOL Quarterly*, 54(1), 67-82.

МРНТИ 14.25.09

Т.М. Толеков^{1.}, Ж.Б. Курмамбаева²

^{1,2} Абай атындағы ҚазҰПУ

¹ 2 курс магистранты

² PhD, қауымдастырылған профессор м.а

ШЕТ ТІЛІН ОҚЫТУДАҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК-МӘДЕНИ САНАНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ

Аңдатпа

Соңғы уақытта әлемдік саяси және экономикалық өзгерістер шетел тілдерін оқытудың (ары қарай – ШТО) адамды жан-жақты дамытудағы маңыздылығын тағы да көрсетті. В.А. Гребенникова атап өткендей, «шетел тілдері мен шетел тілдерін оқыту гуманитарлық білімнің арнасы болып табылады, әрі ШТО Батыс және Шығыс жаппай мәдениеттерінен қажетті элементтерді іріктеп, ұлттық мәдениеттің ең жақсы қырларын айқындауға мүмкіндік береді». Шетел тілдері халықаралық деңгейдегі мәдениетаралық байланыстарды дамытуда үлкен рөл атқарады. ШТО-ның маңызы шетел тілдерін оқытудың тек тілдік емес, мәдени және коммуникациялық тұрғыдан ерекше құрал екендігін мойындауда жаты.

Кілт сөздер: Шетел тілін оқыту, Әлеуметтік-мәдени сана, Мәдениетаралық қатысым

Т.М. Толеков^{1.}, Ж.Б. Курмамбаева²

^{1,2} КазНПУ им.Абая

¹ Магистрант 2 курса

² PhD, и.о.ассоциированный профессор

ФОРМИРОВАНИЕ СОЦИОКУЛЬТУРНОГО СОЗНАНИЯ В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

Абстракт

В настоящее время мы наблюдаем глобальные изменения в политической и экономической жизни. Эти изменения ещё раз подчёркивают важность преподавания иностранных языков (далее – ПИЯ) для всестороннего развития личности. В.А. Гребенникова справедливо отметила, что «иностранные языки и преподавание иностранных языков канализируют гуманитарное знание и, в более широком смысле, человечество; ПИЯ действует как фильтр, выделяя из западной и восточной массовой культуры то, что соответствует целевой культуре, тем самым подчёркивая её достоинства». Преподавание иностранных языков стало не только учебным предметом, но и инструментом для эффективной межкультурной и международной коммуникации (В.В. Сафонова). Социокультурный подход, доминирующий в современной образовательной среде, нацелен на формирование культурной осведомлённости. ПИЯ больше не ограничивается обучением языковым структурам и правилам их использования.

Социокультурный подход учит иностранному языку как средству межкультурной коммуникации и способу понимания других культур.

Ключевые слова: обучение иностранным языкам, социокультурный подход, межкультурная коммуникация.

Tolekov T.M.¹, Kurmambayeva Zh.B.²
^{1,2}Abai Kazakh National Pedagogical University
¹2 year MA student
² PhD, acting associate professor

FORMATION OF SOCIO-CULTURAL CONSCIOUSNESS IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE

Abstract

In today's rapidly changing political and economic landscape, foreign language teaching (FLT) has taken on a crucial role in fostering well-rounded individuals. According to V.A. Grebennikova, FLT channels humanitarian knowledge, acting as a filter that highlights the values of the target culture by selecting elements from both Western and Eastern mass cultures. Thus, FLT has become more than just an academic discipline—it is now a vital tool for promoting cross-cultural and international communication, as noted by V.V. Safonova. The current sociocultural approach to FLT focuses on developing cultural awareness, teaching languages as a way to engage in meaningful cross-cultural dialogue and understand diverse cultures. This approach also emphasizes the importance of collaboration in addressing global challenges, making FLT a key instrument in shaping future generations of global citizens.

Key words: foreign language education, sociocultural approach, cross-cultural communication.

Кіріспе. Әлеуметтану-мәдениеттану тәсілінің мәні және оны қолданудың өзектілігі

Қазіргі білім беру жүйесінде басым болып отырған әлеуметтану-мәдениеттану көзқарасы мәдени хабардарлықты қалыптастыруға ерекше назар аударады. Шетел тілдерін оқыту тек тіл құрылымдары мен грамматика ережелерін меңгерумен шектелмейді. Әлеуметтану-мәдениеттану тәсілі шетел тілін мәдениетаралық қарым-қатынас құралы ретінде ғана емес, сондай-ақ сол тілде сөйлейтін адамдардың мәдениеті мен дүниетанымын түсіну құралы ретінде көруге мүмкіндік береді. Оқушылар шетел тілін үйрену арқылы өз мәдениетінен бөлек басқа мәдениеттермен де танысып, әлемдік тарихи үрдістер мен ұлттық құндылықтарды түсінеді. Бұл тәсіл болашақта мәдениетаралық коммуникацияны нығайтуға бағытталған.

Мәселен, В.В. Сафонова атап өткендей, «әлеуметтану-мәдени тәсілі студенттің әлем тарихы мен өз елі туралы хабардарлығын арттыруға және жаһандық мәселелерді тек бірлескен күш-жігермен ғана шешуге болатынын түсінуге бағытталған». Осылайша, ШТО мәдениетаралық қарым-қатынас құралы ретінде студенттің тек тілдік дағдыларын дамытумен шектелмей, оның жеке тұлғалық және мәдениетаралық хабардарлығын арттырады.

Зерттеу. Шетел тілдерін оқытудың мәдениетаралық қарым-қатынас пен түсіністікке әсері

Әлеуметтану-мәдениеттану білім беру жүйесінің тиімділігі мәдениеттер арасындағы диалог пен өркениеттер арасындағы тепе-теңдік сақталған кезде ғана мүмкін болады. Өзге мәдениеттермен танысу, олардың құндылықтары мен дәстүрлерін зерттеу оқушының өз мәдениетіне деген терең түсінік пен құрметті қалыптастырады. Әлеуметтану-мәдениеттану тәсілі оқушыларды өз мәдениеттері мен шетелдік мәдениеттер арасындағы теңгерімді сақтауға, түсіністікке және өзара сыйластыққа үйретеді. Мәселен, «мәдениеттер диалогы барлық деңгейде өзара түсіністікке жетуге бағытталған; бұл тілдік, әлеуметтік-мәдени және аксиологиялық тұрғыда жүзеге асады» деп атап көрсетеді зерттеушілер.

ШТО оқушыларға шетелдік мәдениетке тән құндылықтар мен нормаларды үйретіп, олардың сол мәдениетпен өзара әрекеттесуіне мүмкіндік береді. Бұл тек лингвистикалық емес, сонымен қатар мәдениетаралық құзыреттілікті дамытуға бағытталған. Оқушы шетел тілін меңгеру барысында сол тілде сөйлейтін халықтың құндылықтарын, салт-дәстүрлерін терең түсіне отырып, өзінің коммуникативтік дағдыларын жетілдіреді.

Әлеуметтану-мәдениеттану негізінде шетел тілдерін оқытудың коммуникативтік құзыреттілікті дамытудағы рөлі

Ефим Пассовтың Липецк әдістемелік мектебі оқытудың жеке тұлғаға бағытталғандығын баса айтып, ШТО процесінде оқушы мен мұғалімнің тең дәрежелі серіктестікке негізделген қарым-қатынасын дамытудың маңыздылығын атап өтті. Бұл тәсілде оқыту тек тілдік құрылымдарды меңгеру емес, сонымен бірге оқушының жеке тұлғалық қасиеттерін, рухани және мәдени әлеуетін ашуға бағытталған. Пассов атап өткендей, «коммуникативтік тәсіл оқушының жеке тәжірибесін, дүниетанымын және мүдделерін ескеруді талап етеді».

Шетел тілдерін оқытудағы коммуникативтік тәсіл студенттердің шынайы қарым-қатынас дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді. Оқушылар тек грамматикалық немесе лексикалық білімді игерумен шектелмей, шынайы өмірде сол тілді пайдаланып, басқа мәдениет өкілдерімен тиімді қарым-қатынас орнатуға дағдыланады. Осы тәсіл шетел тілдерін оқытудағы ең маңызды мақсаттардың бірі ретінде қарастырылады.

Қорытынды

Жалпы алғанда, шетел тілдерін әлеуметтану-мәдениеттану тәсілі негізінде оқыту мәдениетаралық диалогты нығайтады және оқушылардың тілдік құзыретін кеңейтеді. ШТО

шеңберінде мәдени диалогты дамыту оқушылардың басқа мәдениеттерге деген сыйластығын, түсіністік пен төзімділікті арттырады. Осылайша, қазіргі әлемде шетел тілдерін оқыту мәдениетаралық қатынас құралы ретінде ерекше маңызға ие болып, мәдени әртүрлілікті қолдауға және тілдік толеранттылықты дамытуға бағытталған маңызды құрал болып табылады.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Гребенникова В.А. Языки: связующее звено между людьми / В.А. Гребенникова // Язык, познание, культура на современном этапе развития общества. Саратов: СГАП, 2001. 108-111 беттер.
2. Пассов Е.И. Коммуникативное иноязычное образование. Концепция развития индивидуальности в диалоге культур / Е.И. Пассов. Липецк: Липецкий государственный педагогический университет, 1998. 159 бет.
3. Саламатина И.И. Современное иноязычное образование через призму социокультурного подхода / И.И. Саламатина // Языки и культуры в современном мире: материалы XI международной конференции. Москва, НОПриЛ, 2014. 342 бет.
4. Сафонова В.В. Книга для учителя к учебному пособию по английскому языку для X—XI классов школ с углубленным изучением английского языка / В.В. Сафонова. Москва, Просвещение, 1995. 64 бет.
5. Слостенин В.А. Лингвогуманитарная культура учителя иностранного языка: монография / В.А. Слостенин, В.Н. Карташова. М.: Международная академия наук педагогического образования, Елец: ЕГУ им. И.А. Бунина, 2003. 232 бет.
6. Соловова Е.Н. Подготовка учителя иностранного языка с учетом современных тенденций обновления содержания образования / Е.Н. Соловова // Иностранные языки в школе. 2001. № 4. 8-11 беттер.

МРНТИ 14.35.09

Г.И. Досманова¹, Д.А. Бекова²

^{1,2} Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,

¹п.ғ.к, аға оқытушы; ²магистр, аға оқытушы

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ПРОЦЕСТЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аңдатпа

Бұл мақалада педагогикалық үдеріс барысындағы жаңашылдықтар туралы, оның ішінде дәстүрлі әдіс-тәсілден интербелсенді әдіс-тәсіл түрлері, инновациялық технологиялар жайлы тұжырымдамалары. Жалпы мақсаты қазіргі заман талабына сай білім алу үшін керекті әдіс-тәсілдермен және соларды іске-асыру жолында керекті онлайн платформалармен бөлісу. Ескере кететін жайт, мақала жазубарысында алынған ақпараттардың көбісі практикалық тәжірибеден өтілген.

Кілт сөздер: педагогикалық процесс, инновациялық технологиялар, білім беру, студенттер.

Аннотация

Цель статьи - прояснить особенности использования инновационных технологий в педагогическом процессе. Продемонстрировать различные виды инновационных технологий и сделать урок более интересным и увлекательным, чтобы повысить активность учащихся во время уроков.

Ключевые слова: педагогический процесс, инновационные технологии, обучение, студенты.

Abstract

The purpose of the article is to clarify the features of using innovative technologies in the pedagogical process. To demonstrate various types of innovative technologies and make the lesson more interesting and exciting in order to increase the activity of students during lessons.

Keywords: pedagogical process, innovative technologies, training, students.

Кіріспе. Білім мен ғылымның дамуы біздің еліміздегі басқа салалармен қатар қазіргі жаһандық бәсекелестік жағдайында әртүрлі өзгерістерге ұшырады. Сондықтан Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында қазіргі заманғы білім беру саласындағы басым миссия ретінде жастар арасында белсенді азаматтық ұстанымды, әлеуметтік жауапкершілікті, патриотизм сезімін, жоғары моральдық қасиеттерді және цифрлық құзыреттілікті иеленуі талап етілді[1].

Модернизацияланған білім беру жүйесі дәстүрліден басқа жалпы педагогикалық процесте динамикалық түрде жетілдірілуде. Қазіргі жаһандық білім беруде қолданылатын стратегиялар мен тактикалардың көпшілігі озық технологиялармен байланысты. Дегенмен, дәстүрлі тәсілдер әлі де білім беру процесінде қолданылатыны белгілі. Дәстүрлі тәсіл мұғалім мен оқушы арасындағы тұрақты қарым-қатынасты, мұғалімнің оқушының оқу әрекеттерін бақылауын және оқу материалдарының игерілуін бақылауды қамтиды.

Мұғалімнің өзіне жүктелген міндеттерді дұрыс орындауы осы әңгіменің нәтижесін анықтайды:

- а) білім беру мақсатын қою және одан туындайтын оқушы үшін мотивация;
- б) белгілі бір мазмұндағы материалды беру (дәрістер) және оны студенттерге түсіндіру (семинарлар). Нұсқаушы сонымен бірге оқу материалын зерттеу бойынша әдіскердің рөлін атқарады;
- в) оқытудың бұл моделі білімді бақылауға бағытталған және бағытталған. Сәйкес бағытталған модель, біржақты диалог болған кезде және мұғалім белсенді, бастамашыл ақпарат ағыны ретінде әрекет еткенде, оқыту нәтижесі білім беру процесінің мазмұнын ұтымды ұйымдастырудың арқасында білімнің барлық көлемін беру ретінде қарастырылады.

ЗЕРТТЕУ ӘДІСІ. Алайда қазіргі Қазақстандағы өзгеріп отырған әлеуметтік-экономикалық жағдай білім беруді жаңғыртуды талап етті. Кең дайындықтан өткен маманды бітірумен қатар, оны

оқыту сатысында тұрған кезде жаңа технологияларды дамытуға тарту, оны белгілі бір өндірістік орта жағдайларына бейімдеу және инновациялық шешімдер саласындағы көшбасшыға айналдыру маңызды. Қазіргі уақытта қазақстандық жоғары оқу орындарының оқытушыларының алдында студенттің шығармашылық әлеуетін, оның оқуға деген ұмтылысын жандандыруға бағытталған оқытудың осындай әдістері мен әдістерін әзірлеу және енгізу міндеті тұр. Сонымен қатар, қазіргі қоғамды жаһандық ақпараттандыру білім беру процесіне, республикадағы жоғары білім беру жүйесіне айтарлықтай әсер етіп, түбегейлі өзгерісті талап етті. Қолданылатын оқыту әдістерін қайта қарау.

Біз қолдануға оңай ұсыныстарымызды іс жүзінде қолдандық және бұл мәселені шешу үшін пайдалы шаралар қабылдадық. Біздің ұсыныстарымыздың бірі - инновациялық технологиялар. "Инновациялық технология" - бұл не?

Бұл сөздің негізгі көзі-латын тілі. "Novitio" және "in" сөздері "жаңарту" және "өзгерту", ал "in" "бағыт" дегенді білдіреді. "Инновация" сөзбе-сөз "өзгеріс бағытында" дегенді білдіреді. "Бұл инновация болмаса да, қызметтің тиімділігі мен сапасы айтарлықтай өсті. Кез-келген инновация шындыққа айналу үшін технологияны қолданады. Осылайша, инновациялық технология-бұл адам қызметінің көптеген салаларында прогресс пен тиімділікті арттыру мақсатында жаңа нәрсені әзірлеу немесе бұрыннан бар нәрсені жақсарту әдісі мен процесі. [2]

НӘТИЖЕЛЕР ЖӘНЕ ТАЛҚЫЛАУ. Қазіргі жағдайда оқыту практика әзірлеген директивті және заманауи, инновациялық, интерактивті оқыту моделін біріктіруі керек. Интерактивті оқыту- бұл танымдық іс-әрекетті ұйымдастырудың ерекше түрі. Бұл нақты болжамды мақсаттарды білдіреді. Олардың бірі-ыңғайлы оқу жағдайларын жасау, онда студент өзінің табыстылығын, зияткерлік қабілеттілігін сезінеді, бұл оқу процесін өзі нәтижелі етеді. Оқытудың интерактивті моделін қолдану өмірлік жағдайларды модельдеуді, рөлдік ойындарды қолдануды, проблемаларды бірлесіп шешуді қамтиды. Білім беру процесіне немесе қандай да бір идеяға қатысушының Үстемдігі алынып тасталады. Әсер ету объектісінен студент өзара әрекеттесу субъектісіне айналады, ол өзінің жеке маршрутына сүйене отырып, оқу процесіне белсенді қатысады. Оңтайлы оқыту адамдардың белсенді болу мүмкіндігі болған кезде пайда болады. Ақыр соңында, сіз бір нәрсені оқығаннан кейін 10% есте сақтайтыныңыз белгілі; бір нәрсені естігеннен кейін сіз 20% есте сақтайсыз; бір нәрсені көргеннен кейін сіз 30% есте сақтайсыз; бір нәрсені көріп, естігеннен кейін сіз 50% есіңізде ме; өзіңіз бірдеңе жасағаннан кейін сіз 90% есте сақтайсыз.

Интерактивті білім беру технологияларының негізгі түрлері:

1. Шағын топтарда (командаларда) жұмыс істеу - бұл жалпы мәселені шешу үшін өкілеттіктер мен жауапкершіліктерді бөле отырып, топ мүшелерінің жеке жұмысының нәтижелерін шығармашылық түрде біріктіруге бағытталған көшбасшы басқаратын топтағы студенттердің бірлескен қызметі.
2. Жобалау технологиясы-бұл белгілі бір тақырып бойынша мазмұнды таңдау, тарату және ұйымдастыру үшін қолданылатын, жобаны құруға әкелетін жеке немесе топтық әрекет.
3. Нақты жағдайларды талдау (жағдайлық зерттеу) тиісті кәсіби қызметте туындаған нақты мәселелерді қарастыруды және оларды шешудің ең жақсы құралдарының нұсқаларын іздеуді қамтиды.
4. Рөлдік және іскерлік ойындар-әр түрлі жұмыс орындарында маман функцияларын орындай отырып, студенттердің нақты кәсіби қызметке еліктеуі.

5. Модульдік оқыту - білімді формада қолдану:

а) басқа пәндер блогынан тәуелсіз оқуға болатын сабақтас курстар блогы;

б) жеке Модульдер, курстың басқа компоненттерімен біріктірілген тәуелсіз курс компоненттері.

6. Контекстік оқыту - оқушыларды оқуға ынталандыру мақсатында нақты білім мен оларды қолдану арасындағы байланысты орнату.

7. Сыни тұрғыдан ойлауды дамыту студенттерге жаңа идеяларды ұсына алатын және мүмкіндіктерді анықтай алатын ойлы, ақылды ойшыл болуға көмектесуге бағытталған.

8. Проблемалық-бағдарлы оқыту-оқушыларды белгілі бір мәселені шешу үшін қажетті білімді өз бетінше алуға ынталандыру.

9. Жеке оқыту-студенттің мүдделерін ескере отырып, жеке білім беру бағдарламасын қалыптастыру негізінде студенттің өзіндік білім беру траекториясын құру.

10. Жетілдірілген өзіндік жұмыс-студенттер жаңа материалды семинар сабақтарында оқымас бұрын оқиды.

11. Пәнаралық оқыту-әртүрлі салалардағы білімді пайдалану, оларды топтастыру және шешілетін тапсырма контекстінде шоғырландыру.

12. Тәжірибеге негізделген оқыту - бұл өз тәжірибесін оқу пәнімен байланыстыру арқылы студенттің танымдық белсенділігін арттыру.

13. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар-білім беру ресурстарына қолжетімділікті кеңейту, оқытушымен байланыс қарым-қатынасын күшейту, оқытудың жеке траекторияларын құру және оқушылардың білімін объективті бақылау және мониторингтеу мақсатында электрондық білім беру ортасында оқыту. [3]

Л.З.Габбасованың айтуынша, білім берудегі инновациялық технологиялар оқытуды реттеуге, оны дұрыс бағытқа бағыттауға мүмкіндік береді, ал мұғалім инновациялық білім үйлесімді тұлғаны тәрбиелеуге деген көзқарас екенін түсінуі керек. [4]

Педагогикалық процеске қатысты инновация оқыту мен тәрбие жұмысының мақсаттарына, мазмұнына, әдістері мен формаларына инновацияларды енгізуді, оқытушы мен студенттің бірлескен қызметін ұйымдастыруды білдіреді. С. и. Ожеговтың сөздігі жаңаның келесі анықтамасын береді: жаңа-алғаш құрылған немесе жасалған, жақында пайда болған, бұрынғы орнына, жаңадан ашылған, соңғы өткенге немесе қазіргі уақытқа қатысты, бейтаныс, түсініксіз. [5]

Кез-келген инновацияға инновациялық технологиялар арқылы қол жеткізіледі. Осылайша, инновациялық технология-бұл адам қызметінің әртүрлі салаларында прогресс пен тиімділікті арттыру мақсатында жаңа нәрсе жасаудың немесе бұрыннан бар нәрсені жақсартудың әдістемесі мен процесі. Оның ішінде оқытушы үшін де, студент, Студент немесе аспирант үшін де ақпараттық әлеуетті арттыру маңызды әрекет болып табылады. Ақпараттық әлеуетті арттырудың негізгі мақсаты студентті келесідей тәрбиелеу болып табылады.

Қазіргі қоғамның қажеттіліктеріне сәйкес дербес компьютер құралдарын өз өмірінде қажетті деңгейде қолданатын жан-жақты тұлға.

Білім беруде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану және оқушылардың

әлеуетін дамыту, заманауи электрондық оқулықтар мен интернет-ресурстарды пайдалану балаларға өздерінің шығармашылық қабілеттерін дамытуға мүмкіндік береді.

Сабақтарда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолданған кезде оқушылар бұрын алған білімдерін кеңейте отырып, шығармашылық тапсырмаларды өз бетінше орындайды. Мысал ретінде төменде көрсетілген иллюстрациялық материалдар қарастырылды және бұл материалды басқалардан ерекшелендіретін нәрсе: еркін формадағы онлайн платформалар және оларды пайдалану оңай:

1) Quizizz-аудиторияларда, топтық жұмыстарда, алдын ала сынақтарда, емтихандарда, модульдік және импровизацияланған сынақтарда қолданылатын бағдарламалық жасақтаманы әзірлейтін креативті компания. Бұл студенттер мен оқытушыларға бір уақытта желіде болуға мүмкіндік береді. [6]

2) Todoist-бұл веб-қызмет және тапсырмаларды басқаруға арналған бағдарламалық жасақтама жиынтығы. Тапсырмалар кез-келген файл түріндегі жазбаларды қамтуы мүмкін. [7]

3) Powtoon - бұл керемет анимациялық бейнелер жасауға мүмкіндік беретін және өзін PowerPoint-қа балама ретінде көрсететін ақысыз бизнес-презентация қызметі. [8]

4) Speechoxter-бұл сөйлеуді "жылдам" мәтінге түрлендіру функциясы бар диктофон, ол дәрістерді жазу және оқу сеанстарын жазу кезінде жақсы қызмет ете алады. [9]

5) Прези – осы сервистің көмегімен жасалған презентациялар үшін көптеген мүмкіндіктерге қарамастан, оларды жасау тәсілдері Қарапайым. [10]

6) Flippityisa-оқыту үшін әртүрлі интерактивті жаттығулар жасауға болатын веб-қызмет. [11]

7) Piktochart - графикалық дизайнерлер ретінде тәжірибесі аз пайдаланушыларға тақырыптық үлгілерді пайдаланып инфографика мен кескіндерді оңай жасауға мүмкіндік беретін веб-негізделген инфографика қолданбасы. [12]

8) Turnitin - advance Publications еншілес кәсіпорны Turnitin, LLC басқаратын онлайн плагиатты анықтау қызметі. [13]

9) Wordwall-интерактивті және баспа материалдарын жасау үшін пайдалануға болады. Біздің шаблондардың көпшілігі интерактивті және баспа түрінде қол жетімді. [14]

10) Marquiz-бұл қысқа онлайн сауалнама, оның соңында нәтиже шығады. Викторина-бұл ойын-сауық немесе оқу үшін жиі қолданылатын аудиториямен қарым-қатынастың көңілді және ыңғайлы тәсілі. [15]

11) Mentimeter-бұл нақты уақыт режимінде сауалнамалар жасау үшін қолданылатын қарапайым, ақысыз онлайн платформа. Сіз дайын шаблондарды пайдалана аласыз. [16]

12) Canva - тегін онлайн платформа. Мұнда сіз бәрін жасай аласыз. Мысалы: жарнамалар, бейнелер, графика, логотип және т.б. Қолдануға болатын көптеген үлгілер бар. [17]

13) MindMeister-бұл сіздің идеяларыңызды визуалды түрде түсіруге, дамытуға және таратуға мүмкіндік беретін интеллект карталарын құруға арналған интернет-бағдарламалық жасақтама. [18]

14) Coursera-бұл әлемдегі жетекші университеттер адам қызметінің барлық салаларын қамтитын тегін оқу курстарын орналастыратын онлайн білім беру жобасы. [19]

15) Каһоот-мектептерде және басқа оқу орындарында сабақтарда қолданылатын ойын оқыту платформасы. [20]

Қорытынды

Заманауи ақпараттық-коммуникациялық технологиялармен жұмыс жасау студенттерді мұқият, ұқыпты болуға, қойылған міндеттерді тиімді орындауға, негізгі мәселеге назар аударуға, сондай-ақ өз іс-әрекетін дұрыс жоспарлауға, дұрыс шешім қабылдауға негіз қалауға үйретеді.

Мұғалімнің алдында тұрған әр оқушының ойлау тәсілі әр түрлі; кейбір оқушылар тез ойланып, жұмыс істей алады, ал басқалары ақпаратты баяу қабылдайды және оны қайталаудан көбірек пайда көреді.

Бейне сабақтар мен презентацияларды оқу құралы ретінде пайдалануды көрсету қиялды, дерексіз ойлауды, оқытылатын оқу материалы мен пәнге қызығушылықты дамытады. Презентациялар, бір жағынан, оқушылардың жаңа материалды (иллюстрациялар, фотосуреттер, бейнелеу, дидактикалық материалдар және т. б.) көрсету құралы болып табылады.) айтарлықтай түрде, ал екінші жағынан, мұғалімдердің сабақты осы материалдармен игеру және оларды пайдалану процесін жеңілдетеді.

Педагогикалық технологиялар саласындағы тағы бір жетістік-бейне курстар. Оқушылар теледидардан, компьютерлерден және басқа көздерден алған білімдерін пайдалана алады. Біз Ақпарат техникалық құралдардың көмегімен ұсынылған кезде жақсы қабылданатынын жақсы түсінеміз.

Педагогикалық үдерістегі инновациялық технологиялардың басым бағыты заманауи телекоммуникациялық құралдардың көмегімен құрылған студенттің жеке танымының жұмысын жақсарту болып табылады. Бұл тәсіл білім беру субъектілерінің өзара әрекеттесуінің интерактивтілігін және білім беру процесінің өнімділігін қамтамасыз ететін ақпараттық және педагогикалық технологиялардың интеграциясын қамтиды. Бұл жағдайда ақпарат алмасу және беру оқушының өнімді оқу іс-әрекетін ұйымдастыруға көмекші орта рөлін атқарады.

Осы білім беру құралдарының әрқайсысы оқу сапасының мәселесін шешуге көмектеседі. Студенттердің даралығы мен шығармашылығын көтермелей отырып, инновациялық әдістер мамандарды даярлау сапасын арттыруға бағытталған.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1900000988>
2. Применение инновационных технологий в образовательном процессе — URL: <https://stranatalantov.com/news/primenenie-innovacionnyix-technologij-v-obrazovatelnom-procессe/?ysclid=I9zmv5jbi6511932777>
3. Методические указания для преподавателей по применению интерактивных форм обучения, Великие Луки, 2015 г. — URL: https://filialpskovgu.ru/attachments/article/55/MU_Metodi_interaktivnogo_obuchenija.pdf?ysclid=I9zmv7zfb169818896
4. Инновационные педагогические технологии: материалы V Междунар. науч. конф. (г. Казань, октябрь 2016 г.). — Казань, Изд-во «Бук», 2016. — vi, 56 с – 114 с.
5. Габбасова, Л. З. Инновационные технологии в образовательном процессе / Л. З. Габбасова. — Текст: непосредственный // Инновационные педагогические технологии: материалы V

- Международ. науч. конф. (г. Казань, октябрь 2016 г.). — Казань: Бук, 2016. — С. 61-63. — URL: <https://moluch.ru/conf/ped/archive/207/11108/> (дата обращения: 29.10.2022).
6. Quizizz | Where motivation meets mastery — URL: <https://quizizz.com/join>
 7. Todoist: список дел для организации работы и жизни—URL: <https://todoist.com/app/today>
 8. Video Maker | Make Videos and Animations Online | Powtoon — URL: <https://www.powtoon.com/s/dGg4d4Xrz0N/1/m>
 9. SpeechTexter | Type with your voice — URL: <https://www.speechtexter.com/>
<https://mrqz.me/60508ad9c85b8b004479e07f>
 10. Presentations and videos with engaging visuals for hybrid teams
 11. <https://prezi.com/welcome#/create-from-template>
 12. Flippity.net: Flashcards and Other Resources for Educators and Learners — URL: <https://www.flippity.net/>
 13. Visual & Video Maker Trusted — URL: <https://piktochart.com/>
 14. Grammarly:Free Online Writing Assistant—URL: <https://app.grammarly.com/>
 15. Wordwall | Create better lessons quicker — URL: <https://wordwall.net/>
 16. Interactive presentation software - Mentimeter — URL:<https://www.mentimeter.com/>
 17. Collaborate & Create Amazing Graphic Design for Free—URL: https://www.canva.com/ru_ru/login/?shouldClearGotAutoSelect
 18. СоздавайтеИнтеллект-КартыОнлайн—URL: <https://www.mindmeister.com/ru/>
 19. Coursera|Online Courses & Credentials From Top Educators—UR: <https://www.coursera.org/>
 20. Make your students the hosts of their own learning experiences - URL: <https://kahoot.com/schools-u/>

МАЗМҰНЫ/СОДЕРЖАНИЕ/CONTENTS

ШЕТЕЛ ТІЛІНДЕ БІЛІМ БЕРУ ИНОЯЗЫЧНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ FOREIGN LANGUAGE EDUCATION

Е. Ю. Дидичина, Д.Б. Шаяхметова К вопросу о когнитивной деятельности учащихся как психолого-педагогической проблеме.....	5
Ү. Mataev, А. А. Tautenbayeva Exploring students' perceptions of vocabulary proficiency enhancement through engagement with english songs.....	13
Т.М. Төлеков, Ж.Б. Курмамбаева Шет тілін оқытудағы әлеуметтік-мәдени сананың қалыптасуы.....	19
Г.И. Досманова, Д.А. Бекова Педагогикалық процесте инновациялық технологияларды қолдану ерекшеліктері.....	24

**«ХАБАРШЫ» ЖУРНАЛЫНЫҢ
«КӨПТІЛДІ БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ ШЕТЕЛ ТІЛДЕРІ ФИЛОЛОГИЯСЫ»
СЕРИЯСЫНДА БАСЫЛАТЫН МАҚАЛАЛАРДЫ БЕЗЕНДІРІЛУГЕ**

ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР:

I. Қажетті материалдар.

1.1. Парақтардың төменгі орта жағы қарындашпен нөмірленген мақала көшірмесі мен оның электрондық нұсқасы.

1.2. Андатпа 200 сөзден және Түйін сөздер 10-12 сөзден тұрады және олар қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде болуы тиіс.

1.3. Мақаланың мазмұны: а) кіріспе бөлім; ә) талдау; б) тәжірибе (егер болса); в) қорытынды;

г) әдебиеттер тізімі және түйін сөз (екі тілде: егер де мақала қазақ тілінен болса, түйін сөз (15 сөз) – орысша және ағылшынша, ал егер де орыс тілінде болса, түйін сөз (15 сөз) қазақша және ағылшынша болуы тиіс және т.б.) керек.

1.4. Автор (авторлар) жайында берілетін мәліметтер: аты-жөні толық, жұмыс орны (ұжым аты, жоғары оқу орнының толық аты және қысқартылған аты), атқаратын қызметі, ғылыми дәрежесі мен атағы, жұмыс және үй телефоны, электронды поштасы.

II. Мақаланы безендіру ережесі.

2.1. Мақала мәтіні терілуі: Word стандартты формат А4, Times New Roman, кегль №14, бір интервал арқылы, парақтың жоғарғы және төменгі бос өрістері – 2,5 см; оң жақтағы – 1,5 см; сол жақтағы – 3 см болуы керек.

2.2. ӘОК – сол жақ жоғарғы бұрышта бас әріптермен (кегль №13).

2.3. Автордың (авторлардың) аты-жөні – жартылай қарайтылған кіші әріптермен ортада және келесі жолға жұмыс істейтін ұжым мен қала, мемлекет аты (кегль №13).

2.4. Мақала аты – бір бос жолдан кейін жартылай қарайтылған бас әріптермен (кегль №13).

2.5. Андатпа және Түйін сөздер – мақала жазылған тілде (кегль №12).

2.6. Мақала мәтіні – бір бос жолдан кейін (кегль №14).

2.7. Әдебиеттер тізімі (кегль №13).

2.8. Әдебиеттерге сілтемелер квадраттық жақшада беріледі, *мысалы*, [1], [2, 315 б.], [4-7].

III. Мақалаларды жариялау тілдері – қазақ, орыс, ағылшын, қытай тілдері және т.б.

Редакцияға түскен мақалаларға сала бойынша мамандардың пікірлері беріледі. Пікір негізінде редакция алқасы авторға мақаланы толықтыруға (түзетуге) ұсыныс жасауы, не мүлдем қайтарып беруі мүмкін. Әр автор өз мақаласының мазмұнына, грамматикалық, стилистикалық және орфо-графиялық жіберілген қателеріне жауапты.

Мекен-жайы: Алматы қаласы, Жамбыл көшесі, 25, Абай атындағы ҚазҰПУ, жұмыс телефоны: **8(727) 2 91-40-87**, эл. пошта: moldir.serikbay@gmail.com

Редакция алқасы

ТРЕБОВАНИЯ

К ОФОРМЛЕНИЮ СТАТЕЙ В ЖУРНАЛЕ «ХАБАРШЫ/ВЕСТНИК»,
серия: ПОЛИЯЗЫЧНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ИНОСТРАННАЯ ФИЛОЛОГИЯ

I. Необходимые материалы.

- 1.1. Статья в распечатанном и электронном варианте: нумерация страниц внизу по центру.
- 1.2. Аннотация (200 слов) и ключевые слова (10-12 слов) на трех языках (на казахском, русском и английском).
- 1.3. Содержание статьи: а) введение, б) анализ, в) практическая часть (если есть), г) заключение, д) список литературы, е) резюме из 15 слов: если статья на казахском языке – резюме на русском и английском языках, если на русском языке – на казахском и английском.
- 1.4. Сведения об авторе (соавторе): ФИО полностью, место работы (название организации, вуза полное и сокращенное название), должность, учёная степень, звание, контактный телефон, e-mail.

II. Оформление статьи.

- 2.1. Набор текста статьи: Word стандартного формата А4, Times New Roman, кегль №14, через 1 интервал, поля: верхнее, нижнее – 2,5 см, правое – 1,5 см, левое – 3 см.
- 2.2. УДК – в левом верхнем углу прописными буквами (кегель №13).
- 2.3. Фамилия, инициалы автора (соавтора) – по центру полужирным строчным шрифтом, (кегель №13), следующая строка – место работы, город, страна.
- 2.4. Название статьи – через интервал полужирным прописным шрифтом (кегель №13).
- 2.5. Аннотация и ключевые слова – на языке оригинала (кегель №12).
- 2.6. Текст статьи – через интервал (кегель №14).
- 2.7. Список литературы (кегель №13).
- 2.8. Ссылки в тексте на литературу даются в квадратных скобках, *например*, [1], [2, с. 315], [4-7].

III. Язык издания статьи – казахский, русский, английский, китайский и др.

Поступившие в редакцию статьи рецензируются ведущими специалистами и учеными по отраслям знаний. Статья, на основании редактирования, может быть возвращена для ее корректирования и доработки. Статьи, не соответствующие требованиям, возвращаются. Каждый автор несет ответственность за содержание, грамматические, стилистические и орфографические ошибки.

Адрес: г. Алматы, ул. Жамбыла, 25, КазНПУ им. Абая, контактный телефон: **8(727) 2 91-40-87**,
электронный адрес: [**moldir.serikbay@gmail.com**](mailto:moldir.serikbay@gmail.com)

Редакционный совет

REQUIREMENTS

TO THE ARTICLES IN THE JOURNAL "KHABARSHY/VESTNIK" SERIES: MULTILINGUAL EDUCATION AND FOREIGN LANGUAGES

I. Required materials.

- 1.1. An article in the printed and electronic version: page numbers at the bottom center.
- 1.2. Abstract (200 words) and key words (10-12 words) in the original language.
- 1.3. Article content: a) introduction b) analysis c) the practical part (if there is one), d) conclusion, e) references, e) summary/resume consists of 15 words (article in the Kazakh language: a summary in Russian and English languages, in Russian: in Kazakh and English).
- 1.4. About the author (co-author): full name, work place (name of organization, full and abbreviated name of the university), position, academic degree and title, telephone number, e-mail.

II. Designing articles.

- 2.1. Typesetting articles: Word standard A4, Times New Roman, type size 14, 1 interval, margins: top, bottom – 2.5 cm, right – 1,5 cm, left – 3 cm.
- 2.2. UDC – at the top left corner in capital letters (type size 13).
- 2.3. Author's name and initials (co-author) – centered in bold lower case letters (type size 13), the following line – work place, city, country.
- 2.4. Title of the article – in the interval in bold uppercase letters (type size 13).
- 2.5. Abstract and keywords – in the original language (type size 12).
- 2.6. Text of the article – a line after, (type size 14).
- 2.7. References (type size 13).
- 2.8. References cited in the text are given in square brackets, for example [1], [2, p. 315], [4-7].

III. Publishing language of articles – Kazakh, Russian, English, Chinese, etc.

Submitted articles are reviewed by leading experts and scholars on the definite spheres. The article based on the editing can be returned to its correction and refinement. Articles that do not meet the requirement will be returned. The author of an article is responsible for the content, grammatical, stylistic and orthographic errors.

Address: 25 Jambyl Str., Abai KazNPU, Almaty, Tel: **8 (727) 2 91-40-87**, e-mail: **moldir.serikbay@gmail.com**

Editorial Board

**Келесі басылымның негізгі бөлімдері
Рубрики следующего выпуска
Rubrics of the next issue:**

**ШЕТЕЛ ТІЛІНДЕ БІЛІМ БЕРУ
ИНОЯЗЫЧНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ
FOREIGN LANGUAGE EDUCATION**

**ЛИНГВИСТИКА ЖӘНЕ МӘТІН ЛИНГВИСТИКАСЫ
ЛИНГВИСТИКА И ЛИНГВИСТИКА ТЕКСТА
LINGUISTICS AND TEXT LINGUISTICS**

**ЛИНГВОМӘДЕНИЕТТАНУ
ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЯ
LINGUA-CULTURAL LINGUISTICS**

**ТІЛДЕРДІ ОҚЫТУДАҒЫ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРДІҢ РӨЛІ
РОЛЬ КОМПЕТЕНЦИЙ В ОБУЧЕНИИ К ЯЗЫКАМ
THE ROLE OF COMPETENCY IN LEARNING LANGUAGES**

**КӨПТІЛДІ БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ ТІЛ ҮЙРЕТУДЕГІ ИННОВАЦИЯЛАР
ПОЛИЯЗЫЧНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ИННОВАЦИИ В ОБУЧЕНИИ К ЯЗЫКАМ
MULTILINGUAL EDUCATION AND INNOVATIONS IN LEARNING LANGUAGES**

ХАБАРШЫ ВЕСТНИК BULLETIN

**«Көптілді білім беру және шетел тілдері филологиясы» сериясы
Серия «Полиязычное образование и иностранная филология»
Series «Multilingual Education and Philology of Foreign Languages»**

№1(45), 2024

Басуға 13.12.2023. Пішімі 60x84 ¹/₈.
Қаріп түрі «Тип Таймс» Сықтывқар қағазы.
Көлемі 9,8. Таралымы 300 дана. Тапсырыс 80.

050010, Алматы қаласы, Достық даңғылы, 13.

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің
«Ұлағат» баспасының баспаханасында басылды.

